

INVĂȚĂTORUL

ORGANUL „ASOCIAȚIEI ÎNVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL, BANAT ȘI PĂRȚILE UNGURENE”

Apare în fiecare lună a anului școlar.

Sub conducerea unui comitet de redacție

REDACTOR:
ANDREI PORA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
CLUJ
STRADA HELTAI NUMĂRUL 9.

ABONAMENTUL:

Pe an 30 coroane — 18 lei.
Un număr . . . 3 cor. — 1 leu 50 bani.

Banii se trimit cassarului asociației:
G. STELEA CLUJ, STR. AVRAMIANCU 62.
MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT

279601

Scrisoare deschisă

cătră Dl Teodor Bucurescu inv. deputat

Stimate Dle Coleg!

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 485 1921

Anunțul D-tale din gazete m'a îmbucurat, nu pentru că aş lega mari speranțe de intervențiile, — cari nu mă îndoiesc că le vei face în interesul învățătorimii, dar a căror efect în celea mai multe cazuri se va reduce la promisiuni — ci mi-a căzut bine grațiozitatea, cu care te pui la dispoziția tuturor colegilor, iar în rândul al doilea îți sunt recunoscător pentru destăinuirile ce faci, privitor la persoana noului ministru al instrucțiunii publice din București.

Santem într'o completă necunoaștere a oamenilor noi din vechiul regat, cari se ridică azi la cârmă. Despre dl ministru Borcea știam doar atât, că face parte din partidul țărănesc și că e profesor. Că cu ce ochi privește învățătoria și că și-a deschis inima vre-odată, ca să prindă în ea un dram din marea de plângeri, ce pornește dela aceasta tagmă, acestea le știu acum din mult grăitorul D-tale aviz, la care m'am referit.

Dle Coleg, — ca să nu mai înconjur — nu este o lucrare la repezeală noul normativ de salarizare al învățătorilor, edat de curând numai de Cons. nostru Dirigent? La muncă, la studiu, în societate, în convorbiri oficioase și private, se admite prețutindenea, că diploma de inv. echivalează cu bacalaureatul, dar când e vorbă de salariu Doamne ferește! să nu cerem cumva să fim înșirați pe o scară cu alți funcționari, cari

dispun de cvalificație egală cu a învățătorilor! Ți-se răspunde în față: ce vrei, învățătorii nu lucră nimic, sunt oameni simpli, delăsați, bolșevici (vezi, înclină spre partidul țărănesc) cari numai încurcă ițele, fără nici o ispravă, pe când alți funcționari, cu 3—4 săptămâni vacanță la an, lucră zilnic de dimineața până seara . . .

Reflectezi, că după modesta ta părere ar fi nițică deosebire între muncă și mușcă, apoi îți exprimi admirația pentru felul ingenios cum s'a știut ridica nimbul moral al învățătorimii prin cursul de astăvară dela Săliște; te oprești puțin asupra teoriei bolșevizmului, vrând să spui cum înțelegi tu aceasta plagă socială și la urmă te rogi să ți-se deie „literele demisionale” ca să-ți încerci norocul în altă parte, poate vei câștiga o slujbă mai bună. Ești refuzat pe motivul, că lipsa de învățători e mare și e interes obștesc să nu lăsăm să ni-se închidă școlile.

Evident, aceasta e o neîndreptățire adânc jignitoare. Rău retribuit și legat de glie, iată o cvasi iobăgie! Nu mai vorbesc de alte multe dispoziții umilitoare, cari se cuprind în normativul de salarizare al corpului didactic, de sub administrația Cons. Dir., întocmit anume cu o deosebită artă de finanțe, ca să se scape țara de poveri, în conta celor deprinși cu răodarea și umilitatea. Dar o întrebare, totuși, să ni-se îngă-

duie a pune. Invățătorii cer să fie împărțiți în clasele de salarizare, conform funcționarilor de stat, cu o calificare egală. Acești funcționari de stat dovedesc la locurile competente, cu cifre, cari nu se pot desminti, că li-e absolut imposibil să trăiască din salariile croite și cer urcarea acestora cu 150%! Acum, ce noian de nemulțumire s'a putut pune la inima învățătorilor, cari oftează mereu după salariul funcționarilor de stat?! Cei dela orașe, mai ales, simțim de-abinele, că'n scumpetea ce crește zilnic, chiar cu salariul funcționarilor de stat, am trăi greu.

Pe cei pretențioși i-am urât întotdeauna, la cei cari caută distracții ușoare prin cafenele, nu m'am putut uita, ș'am avut o vie repulziune pentru toți aceia, cari cetează teatrul, numai ca să poată trage cu ochiul la cucoane. Acestea calități nu se pot atribui învățătorilor. Dacă și-a văzut și-si vede și el de ceva economie, chiar salarizarea slabă l'a împins la aceasta. Aici ajunge într'o situație analoagă cu a preotului, cu deosebirea, că acestuia din urmă i-s'a votat în marele stat dela Sibiiu 32 jughere de pământ pe lângă congrua, care de mult o primește în valută de lei, fără de a-i zice cineva din „oficialitatea" noastră că nu muncește, precum s'a spus învățătorului. Măcar zău! Când e vorba de muncă, nu va sta nimeni la îndoială, care din acești doi factori trudește mai mult în agrul public. Să se întrebe poporul! El va răspunde perfect de bine.

Dle Coleg, cunoști de bună seamă „Decretul" de reorganizare al învățământului primar, edat de Cons. Dir. Susținerea școlilor e una dintre celea mai cardinale probleme de stat, în urmare, acest lucru va trebui să preocupe intens și în permanență pe toți factorii de conducere a României întregite. Felul, cum vrea să rezolve Decretul acesta problemă, angajând la susținerea școlii comunele politice și bisericesti împreună cu statul, e natural și logic în teorie, dar cei ce cunosc împrejurările, îl conzideră nepractic. Poporul are o zicătoare: „Copilul cu multe moașe, rămâne cu buricul netăiat". Comuna politică, comuna biserică, și stat împreună „moșesc" școala. N'ar fi mai simplu, mai ușor, mai

repede'n executare, să se'ngrij, statul de susținerea școlii? Ne confesiuni, numai noi și Dzeu ne-am întins rugăciunile pe toată ierarhice, pân'am ajuns să ni-se cuie tablă'n școală. Imi va reflecta cineva: ce a fost a trecut, de aici încolo administrația românească ne va da tot sprijinul. Mulțumesc! Administrația românească va ridica întreg odiul poporului asupra dascălului său, făcându-l pe acesta răspunzător de toate „zoloagele" ce-i ia primarul pentru aruncul neplătit al școlii.

Noțiunea „stat" e o ficțiune. În realitate statul e totalitatea cetățenilor ce-l locuesc. De ce acest cetățean e pus azi la contribuție după pământ, mâne contribuție de cult, poimâne al treilea soiu și așa mai departe, de ce — zic — nu s'ar putea încasa de-odată și sub un singur nume, prin reprezentanții statului, aceste dări? S'ar simplifica problema, iar statul, din o concepție superioară de apreciere a învățământului și educației neamului, ar fi mai jertfelnic în scopuri școlare ca poporul.

Zelosul nostru director al învățământului primar, bărbat, care a depus muncă asiduă întru organizarea școlii românești, într'un număr din „Lamura" nemuritorului Vlahuță, ne'ndeamnă să-l credem, că școala națională (cum o numește Decretul) e superioară tuturor tipurilor de școală avute pân'acum. Ca s'o poată dovedi aceasta, se provoacă la școlile de stat ungurești, a căror rol — după părerea noastră — îl bagatelizează. Admitem, că'n comunele românești, școala de stat maghiară, n'a împrăștiat cultură, căci n'a fost în gândul politicianilor unguri luminarea „valahului", ci înghițirea lui, prin educație străină, care cum zice Eminescu, implică spirit străin, dar în comune curate ungurești, școlile lor de stat au ținut pas cu iumea și au dovedit rezultate satisfăcătoare, admirabile chiar, unde învățătorii au fost elemente bune.

Iubite Coleg și Dle deputat!

Făcându-ți aceasta agrărie, mă simt par'că mișcat, căci pe o clipă mi-se perândă'n fantazie un negru trecut de umilințe, iar azi vedem minunea, că sunt și învățători români, cari să ne reprezinte în parlament. Eu vă doresc din întreagă inima

mea succese în activitatea Dvoastre parlamentară, care de bună seamă va îmbrățișa cu căldura proprie a sufletului dăscălesc problemele școlare. Dacă ministerul cultelor și instrucțiunii publice din București va dispune de bărbați specialiști, cu experiențe proprii din viața satelor noastre, suntem siguri, că vor dispărea degrabă nemulțumirile de azi. (Ca un curiosum: se spune, că poetul Goga intenționa să așeze în minister de secretar general pe un preot ardelean). Oamenii de școală nu vor mai tolera anomalii ca și cari ființează azi în învățământul din cuprinsul României-Mari, ci vor depune străduințe și studiu, ca să se înfăptuiască cât mai curând unificarea mult dorită.

Căci ce să zicem când în Ardeal se retribuește mai bine o conducătoare de grădini froebeliane începătoare, venită din vechiul regat, decât un învățător cu 16 ani de activitate și suferințe, câte poate un om răbda.

Mâncând din conziderațiile de mai sus, te rugăm Dle Coleg, în convorbirile ce vei avea cu factorii de cădere ai învățământului din capitală să le spuni, că cea mai arzătoare dorință a învățătorilor din Transilvania, Bănat și ținuturile ungurene, e

unificarea învățământului și susținerea tuturor școalelor primare cu caracter de stat.

Altă dorință: Să se ia toate măsurile de cuviință, pentruca corpul didactic să fie recrutat din elemente bune, valoroase, iar pe cei întrați în învățământ, eu pregătire nesistematică, să-i supună în intervale cât de dese, la diferite examene. În felul acesta ar fi constrânși să nu se lapede de îndelnicirea cu cartea. Să se lase controlul exclusiv în mâna oamenilor de specialitate, cărora să li-se deie apoi și mijloacele de lipsă, pentru îndeplinirea acestui control. Pe dnii protopopi și preoți să-i îndrume a-și vedea de parohii și de lipsele sufletești ale credincioșilor.

Am pus pe hârtie șirele de față încă în ziua când am citit în „Patria” avizul Dtale, dle Coleg, deci n'am pretenția de a fi scris îndrumări detaliate și de valoare necontestată, privitor la marea reformă, ce să pregătește la ministerul instrucțiunii în București. Am smuls numai un vaet din durerile învățătorimei dela noi și te previn că din bunăvoința Dtale te voiu cerceta și privatim cu alte plângeri de ordin mai puțin general.

Sincere mulțumiri și doriri de bine!

Vasile Idu.

Atitudinea învățătorilor.

Abea a trecut anul decând neamul românesc la Alba Iulia și'a spus cuvântul. În acel sfânt și istoric loc a declarat unirea pe veci cu țara-mamă. Realizat acest ideal, toate tagmele profesionale au încercat să-și strângă rândurile să se organizeze.

Dăscăliimea română încă a înțeles acest semn al vremii. Din divizat cum era după eparchii, confesiuni și caracterul școlii la care slujea a încercat să-și închege rândurile, în interesul școlii, învățământului și al său propriu. Spre acest scop a ținut în iarna trecut congresul dela Sibiiu.

Hotărârile luate cu acel prilej vor fi pe multă vreme credeul nostru politic și cultural. Știm și ne dăm perfect de bine sama că multe din concluzele frumoase și ideale luate atunci nu să pot împlini momentan. Cauza sunt greutățile cu cari să luptă reorganizarea și consolidarea internă a țării. Noi însă le vom ținea la suprafață în toate prilegiurile de manifestare, adăugând motive nouă și limpezind laturile întunecoase, cari în ochii multora lasă umbre de îndoială.

Așa este de a să înțelege mișcarea învățătorimei, care ventilează tot mereu problemele, cari privesc școala învățământul și pe ei. Că unora, sau altora nu le place acest lucru nu ne privește. Noi vom merge înainte pe calea croită acceptată de întreaga lume înțelegătoare și pricepută. Am dus destul rolul cenușotcăi, care cu scăluș în gură nu putea să spună ce avea pe inimă. Dacă și azi am sta cu mâinile în sin, când în jurul nostru e atâta mișcare, am fi niște neblejnici. Ar fi o rușine ca o tagmă de mii de oameni cu rostul înțelegător să sufere și mai departe înjosirea și desprețuirea tuturor celor fără drept. Nu luăm dela nime, nici nu cerem dreptul altuia, decât ceiace e al nostru. Nu prețindem mai mult ca alții, ci aceia ce să dă și acelora, pe cari legea îi socotește, ca egali, cu noi.

Nu înțelegem dar pentruce atâta nemulțămire și'n dreapta și în stânga?! Nu pricepem de ce atâta cârtire și bârfire din partea unor oameni?! Ba sau pornit chiar adevărate campanii împotriva noastră. Acestea sau observat în sfințenia amvoanelor bisericesti, în luptele electorale iar mai pe urmă și în presă.

Aceste tendințe deșerte nu ne înfrică. Suntem un element mult mai încercat în lupta vieții, decât să nespăriem de fiece cucuvae. Nu ne perdem calmul și bucuria vom sta de vorbă cu fiece cine, — ca în mod principiar să clarificăm chestiunile pe cari dâșii ni-le cred nebazate. — Spre acest scop Conziliul general în consfătuirile dela Alba Iulia (26 Oct. 1919) s-a ocupat serios cu statorirea unui program de muncă pentru Asociațiunea noastră. Precizarea din urmă a căpătat în ședințele Comitetului central din 15 Dec. 1919 ținute la Cluj. Aceasta cuprinde toate problemele, cari ne preocupă, și dela deslegarea cărora depinde mult promovarea și înaintarea școalei, învățământului și a învățătorului român.

Alcătuirea programului era acum absolut necesară pentruca să înprășiem nedumeririle factorilor politici conducători, cari în manifestările dascălimei române văd gânduri, intențiuni și pași greșiți, cari ar putea compromite și acasă și în străinătate noul nostru stat român. Nu voim să distrugem subminând temeliiile cele nouă cu planuri ascunse. Lucrăm în lumina curată a soarelui, ca toată lumea românească să iee act despre planurile noastre de activitate.

Reprobăm și condamnăm pe toți acei indivizi singuratici, cari prin vorbe nemăsurate ar putea compromite prestigiul dascălului român, care între înprejurări neamăsurat mai grele a știut ținea trează conștiința națională în poporul nostru românesc. — Și dacă atunci ne am știut face datoria cu atât mai vărtos, ne vom ști-o face astăzi.

Un lucru vrem însă să se știe. Valoarea omului crește cu independența de care să bucură cu, responsabilitatea ce are și cu opinia ce simte că întâlnește în cercurile conducătoare.

De aceia noi în toate manifestățiile noastre vom cere independență pentru a putea ridica valoarea morală și socială a corpului învățătoresc. Nu ne temem și bucuși vom lua răspunderea pentru slujba noastră, atât înaintea neamului cât și înaintea factorilor conducători.

Dorim însă, ca noi muncitorii cinstiți, cari totdeauna în activitatea noastră am întâmpinat numai, înfruntări apostrofări și dispreț, barămi acum să găsim o atmosferă mai binevoitoare în cercurile noastre conducătoare.

Nu așteptăm laude nemeritate, pretindem însă recunoștința muncii cinstite și curate. Oamenii harnici să fie distinși și dați ca indemn de lucru. Respectul muncii și al meritului să fie baza de drept a societății românești. Numai pe temeiul acestora să se poată înainta în ierarchia socială și profesională. Găsind satisfacție în sus, ne vom face datoria în jos.

Traian Șuteu.

Memoriul *de*

Asociației învățătorilor români din Ardeal, Banat și ținuturile ungurene.

Cătră

ON. RESORTUL DE CULTE și INSTRUCȚIUNE PUBLICĂ.

Consiliul general în ședințele sale din 26 Oct. 1919 ținute în Alba-Iulia, după o serioasă dezbateră a statorit programul de muncă pe care: „Asociația învățătorilor români din Ardeal, Banat și părțile ungurene” — are să-l urmeze cu statornicie. În cadrele acestuia va avea să-și învârtească activitatea sa din viitor, pentruca școala, învățământul și învățătorii să profite de existența acestei corporațiuni.

Acest program de lucru ne simțim datori a-l face cunoscut resortului de culte și instrucțiune publică, precum și publicului mare, pentruca lumina românească să ia act și astfel să cunoască gândurile, intențiunile și pașii dascălimei române. Nu vrem să săvârșim muncă de soboli, civoim să lucrăm la lumina mare a zilei. Aceasta e datoria noastră.

1. Organizarea învățătorilor.

Credem că nime nu trage la îndoială faptul, că până când organizarea noastră nu e definită nu e putem lucra, nici duce la îndeplinire nimic cu succes. Lucrarea de organizare se va începe de jos. Să pornim cu *cercurile culturale* în fiecare plasă de județ. Acestea vor fi cele mai mici unități profesionale învățătoresci, cari strânse la olaltă va forma *secția județană*. Toate secțiile județene ne dau Asociația generală, care își aranjează agendele ei prin Conziliul general, Comitetul Central și Biroul Asociațiunii.

Toate Asociațiile învățătorilor din vechiul regat și provinciile unite în legătură cu Asociațiile profesorilor secundari și universitari va forma: *Federata asociațiilor corpului didactic de toate categoriile*.

2. Statificarea școalelor.

Interese mari de neam pretind ca felul multiplu al școalelor noastre populare să fie înlocuit prin un singur tip alcătuit, supravegheat și condus de stat. Statul fiind societatea cea mai bine organizată în vederea promovării și conservării sale proprii e singur dator a se îngriji de educația cetățenilor săi. Această trebură să o facă el în mod nemijlocit și de-adreptul, iar nu prin intermediul altora. E singur competent ca în mod sistematic să înființeze și organizeze școli, să supravegheze funcționarea lor, să îngrijească de măsura și felul cunoștințelor. Putință are să deie o deosebită atențiune corpului didactic prin alegerea, pregătirea specială și asigurarea lui ma-

terială. Mijloace nemăsurate are ca să se îngrijească de perfecționarea metodelor de instrucție, așa precum cere interesele generale ale culturii omenești.

3. Naționalizarea școalelor.

Pentru desăvârșirea unității naționale trebuie înlăturate din așezămintele școlare toate urmele, cari mai pot înprospera sistemele străine de guvernare și apăsare. Instituțiile noastre să îmbrace haină românească curată și frumoasă.

Să se îngrijească deci conducerea supremă a învățământului ca fiecare școală să aibă: tablourile Suveranilor noștri, emblema României cu inscripție românească, stindardul național, hartele geografice, tabele istorice și istoria naturală, tabla măsurilor metrice și icoane anti-alcoholice, precum și toate tipăriturile românești, a ziarelor de primire, de prezență, clasificări și de absenții, dimpreună cu toate hârtiile necesare în conducerea tehnică a școalelor de orice categorie. Nu de mai puțină importanță sunt caetele de calligrafie, compoziții și desemn.

Parte din aceste lucruri să se împartă școalelor gratuit, parte cu prețuri reduse ori barămi originale. Numai prin astfel de măsuri să pot lecui ranele vechi ale particularismului provincial, fie ardelean, basarăbean ori bucovinean. Altfel urmele străine vor fi tot atâtea puncte negre în înfățișarea esterieoară a învățământului nostru național.

4. Reorganizarea și unificarea învățământului.

Desăvârșirea națională nu se poate închipui fără o reorganizare dela temelii pe întreagă linia. Calapoadele străine, pe cari a fost așezat învățământul în provinciile anexate nu se mai pot tolera.

Să se înceapă unificarea în conducere și supraveghiere. Să se lucreze după aceleași norme și aceleași programe. Reformele posibile să se aplice deja cu anul curent, iar altele treptat-treptat ajutate de oarecari împrejurări de tranziție.

5. Școalele de repetiție.

Învățătorimea română în congresul din iarna trecută a cerut ca instrucția la sate să se ridice la 8 ani.

Dupăce însă această organizație reclamă puteri nouă de muncă, jertfe mari materiale, iar pentru producerea acestora trebuie timp, trebuie să introducem din nou școalele de repetiție generală, ori școala de repetiție economică.

Secția dela învățământul popular să pună sub dezbateră serioasă problema și prelucrând un „Normativ de organizare” să pună în mână învățătorilor și o „Programă analitică” a mate-

rialului ce ar trebui să se prelucere și predeie din obiectele generale, precum și din cele economice. În aceiaș vreme ar fi bine, dacă s'ar găsi modalitatea ca școala de repetiție să fie divizată după sexe barămi la instituțiile cu 2 sau mai multe puteri. Băeții să capete cunoștințe, ca viitorii bărbați cetățeni și capi de familie, iar fetele ca viitoare soții, mame și bune gospodine.

6. Autonomie școlară.

Aceasta o înțelegem așa, că învățătorul sau corpul învățătoresc dela o școală să aibă mână liberă în distribuirea oarelor de instrucție conform împrejurărilor locale. Să li-se deie libertate de acțiune cu condiția ca în 3—4 ani instrucția din localitatea respectivă să corespundă cu planul general oficios. Fiecare școală să aibă un fond pe care să și-l administreze în regie proprie, din care să-și poată ajuta școlarii lipsiți de mijloace. Fondul se va alimenta din oferte benevole, contribuțiuni și venitele producțiilor școlare.

Directorul să fie un om cu esperință, cu prestigiu personal, distins prin lucrări practice și publicații pedagogice. Pus odată în fruntea unei școli răspunde de starea ei, ca și de familia sa proprie. De o valoare mai pronunțată trebuie să fie revizorii și inspectorii regionali. Figuri didactice, distinse și adevărate personalități culturale ale țării.

Iar întru cât s'ar mai susține un timp oarecare școala confesională, raportul dintre preot și învățător să fie de coordonare, iar nu subordonare. Preotul poate să fie președintele senatului școlar, dar nu director școlar. La școala cu mai mulți învățători oficiul de director să încredințeze celui mai destoinic și energic bărbat, care în baza dreptului va purta toată corespondența cu factorii superiori ca revizorat și consistor. Unde e unul singur în număr, acestuia să încredințeze toate aceste agende.

Iar întru cât cineva nu simțește în sufletul său destulă vocațiune pentru apostolatul dascălesc cu deplină libertate să poată fi aplicat în alte slujbe.

7. Descentralizarea.

Înțelegem că nu toate mărunțișurile de ordin administrativ școlar să aibă aprobarea ministerială. Să fie destulă vidimarea revizorilor, ori verificarea directorilor regionali. Rezortul cultelor să fie cu totul ușurat de afacerile administrative, trebuind să se ocupe mai intenziv cu lucrurile de interes general. Să se lase toată libertatea celor încredințați cu aplicarea legilor și regulamentelor. Răspunderea va fi mai mare, controlul va urmări totul și moralul le va crește cu independența, de care să bucură. Cei harnici să vor distinge, cei slabi să vor delătura, iar progresele va înainta.

Pentru a statori sfera de activitate în legătură

cu drepturi și datorii pentru toți susținătorii de școale, pentru învățători, directori, revizori, director regional e neapărată nevoie de editarea unui regulament de organizație școlară. Iar în chestii de mai mare importanță, ca inovații și reforme, să se asculte și părerea Consiliului general al Asociației noastre.

8. Despărțirea cantoratului de oficiul învățătoresc.

Dorința generală a învățătorimei române este, ca conducerea supremă a învățământului nostru să facă pașii de lipsă la autoritățile bisericești pentru ca să despartă cantoratul bisericesc de of. învățătoresc. Aceste demersuri să pot face acum, când bisericile românești vor cerca să-și lămuirească raportul lor cu statul român. Cererea învățătorimei e îndreptățită, dacă socotim timpul, ce să perde prin împlinirea slujbei cantonale, dacă considerăm neglijarea creșterii religioasă-morală; dacă luăm în seamă scoborârea prestigiului corpului învățătoresc; dacă avem în vedere zdruncinarea sănătății, nelegalitatea alegeților, neegalitatea ce provoacă cantoratul între învățători și cantori învățători; provocarea neînțelegerilor dintre preot și învățător și faptul că oficiul cantoral face din învățători propagatorul morburilor epidemice.

Întru cât Dl Șef al cultelor și instrucțiunii publice află cu cale, prezidiul Asociației este gata a lucra un Memoriu aparte bine documentat.

9. Salarizarea.

Consiliul general al Asociației noastre prin reprezentanții săi a înaintat un Memoriu în chestia salarizării la 28 Oct. a. c. la Resortul cultelor, finanțelor și presidentul Consiliului Dirigent.

C. D. a înțeles importanța acestei chestiuni și în consiliu ministrilor din 1 Nov. a. c. a și luat sub dezbateră Memoriul nostru. Durere însă soluția ce-i s'a dat, nu e cea mai norocoasă. Suntem lăsați cu câțiva pași înapoia tuturor acelor funcționari de stat, cari n'au nici pregătire mai mare, nici nu muncesc mai mult, ca noi.

A doua latură greșită este deosebirea, ce să face între învățători și învățator, pe chestia pregătirei. Noi știm, că toți avem diploma legală recunoscută de legi, toți muncim după același plan și sistem de organizare a învățământului românesc, prin urmare pretindem și trebuie să avem o retribuție egală. Că pregătirea fundamentală nu este uniformă, nu suntem noi de vină, ci factorii, cari ne-au pregătit. Nu discutăm ce considerații au avut în vedere, când au lăsat să treacă în rândurile noastre, oameni cu mai puțină bază, ca pregătire fundamentală. E însă fapt, că acești colegi de muncă prestează în învățământ atâta, cât ori care cu pregătire completă. Pentru ce dar să fie prescurtați? Munca să fie răsplătită, iar nu pregătirea.

Nu voim să se facă separatism nici între învățătorul dela sat și oraș, așa, cum s'a contemplat adausul de serviciu. Ba am dori, să se facă chiar și revizuirea localităților pentru banii de cvartir, căci chiar cheia din 1907 nu mai coresponde realităților actuale. Cerem apoi reducerea anilor de serviciu baremi la 35 și plata să se facă în Lei.

Dacă Normativul cel nou să va pune în aplicare în sensul stilizării, ce are, însumă, să se facă o ruptură, o spargere în sinul învățătorimei acum, când începusem și noi a ne strânge rândurile, să ne organizăm. Aceasta împrejurare va provoca o adevărată catastrofă socială și profesională.

Că să poate îndrepta, acest lucru nu mai tragem la îndoială. Caz de precedentă a fost în 1883 cu profesorii din învățământul secundar, când toți cei fără maturitate și universitate, pe cari legea i-a găsit în activitate, i-a provăzut cu certificate oficioase, rămânând în aceleași norme de salarizare cu colegii lor, cari aveau pregătire superioară. Ce privește viitorul pentru tinerii, cari să vor dedica carierii învățătoresci, să se observe cu toată rigoarea.

Normativul cel nou de salarizare pentru timpul de azi, e cu adevărat favor, învățătorilor unguri susținuți de statul român, fiindcă aceștia toți dispun de pregătire completă. Un defavor rămâne pentru dascălul român, care are la baza studiilor pedagogice o pregătire mai mică. Nu e destul, că a suferit atâta în decursul vremilor vitrige, trebuie, ca și azi în granițele noului stat român să rămână nemulțumit și neîndreptățit.

10. Decretul despre reorganizarea învățământului primar.

Consiliul general al Asociației noastre luând sub discuție decretul lege din luna Septembrie, până la întrunirea viitorului congres învățătoresc cere să se schimbe, respective elimineze anumite paragrafi. Așa §-ul 19, să se modifice astfel:

Învățătorul are obligațiunea morală, să servească prin munca sa educațiunea religioasă morală, să instrueze elevii în cântările religioase și liturgice conducându-i la biserică în Dumineci și sărbători și după posibilitate să formeze cor.

Aliniatul ultim al acestui § să se schimbe astfel:

Întru cât atitudinea școlară și extrașcolară a învățătorului ar cădea sub excepțiuni, din punct de vedere religios-moral, dreptul de disciplinarea asupra lui îl are în forul I revizorul școlar, în forul II. sfatul școlar județean, în forul III. Rezortul de culte și instrucțiune publică.

Astfel acest aliniat se contopește cu §-ul 21 eliminându-se ultima propoziție a lui, care sună:

— disciplinarea lui intră în competența și dreptul bisericii respective a cărei sentință este obligatoare și pentru stat.

Asemenea să se elimineze cu desăvârșire ali-
niatul al 2-lea al §-lui 21. Fără aceste modificări
decretul va rămânea un mijloc de nemulțămire
pentru învățătorii români.

11. Restanțele învățătorilor fără ajutor de stat.

Asociația învățătorilor are în program la loc
de frunte rezolvirea chestiunii învățătorilor fără
ajutoare de stat dela fostul regim unguresc.
Aceștea au fost devenit sub acest regim victima
poporului românesc. Să nu contestăm adevărul
că s-a au fost cei mai de frunte învățători,
și că denegarea ajutoarelor de stat făcut toc-
mai pe acest motiv. Câte rugări de subvenționare
fac parte din faimoasa arhivă a ministerului de
culte din Budapesta având o situație nerezolvită
până în ziua de azi. Este dle. Ministru de pri-
sos ori ce motivare. D-Vastră sunteți în clar cu
chestiunea. Noi încă venim să vă rugăm, ca să
luați în dreaptă judecată această chestiune,
dându-i soluția cea mai potrivită, care după pă-
rerea noastră nu poate fi alta, decât ca toți în-
vățătorii prescurtați prin regimul unguresc să fie
rebonificați dacă un în întregime barâmi în parte.

12. Penzionisții, văduvele și orfanii.

Învățătorii penzionisți precum și văduvele și
orfanii sunt părinții și frații noștri. Durerile și
necazurile lor sunt și ale noastre. Cerem să-li să
facă dreptate și acestora, căci penziunile și aju-
toarele vechi nu mai pot fi corespunzătoare vre-
milor și împrejurărilor atât de schimbate.

Aceștea ne sunt dorințele pe cari. Vă rugăm
dle. Ministru să-le luați sub studiere, iar nouă
să ne comunicați pe rând felul și forma des-
legării lor.

Cluj, la 18 Dec. 1919.

Constantin Iencică,
secretar general.

Traian Șuteu,
președinte.

Frângurele.

Învăța a trăi și învăța a muri.

*

Țiimpul să-l vinzi scump.

*

Împărțește timpul, ca să poți face economie

*

Răbdarea este medicina vieții.

*

Prietenia este sarea vieții.

*

Școlarul să iubească pe învățătorul ca pe
părintele său, fără de această legătură sufletească
nu poate fi vorbă de știința educației.

*

Tatăl cel spiritual este mai pe sus decât cel
trupesc.

Ceva despre evoluția vorbirii și relațiunea între această evoluție și evoluția gândirii la copii.

(Urmare.)

Copilul face un triaj (o alegere) în vorbele
ce aude, alegerea aceasta corespunde cu stadiile
vorbirii, fiecare stadiu își are o clasă de vorbe.

În această alegere, intervine probabil motive
de natură fiziologico-fonetice: cuvintele mai ușor
lui de pronunțat le pronunță la început. Cuvin-
tele, cari apar însă întâi sunt acele ce reprezintă
afecte, stări de afecte, adică imperfecțiunile:
na! ne!

La început aceste țipete nu-s deosebite;
după câteva săptămâni țipătul de foame se dis-
tinge de acela când e ud.

Gânguritul începe cam la sfârșitul lunei a
doua, cu vocale întâi și apoi cu consonante.
Poate să înceapă și mai de timpuriu. Imperfecțiile
sunt spontane le urmează substantivele, cari
sunt gângureli de vorbe: *papa, mama, ada,*
tata; *ada* zic de obicei la animale: cânelui. E
interesantă conformitatea, nu numai între dife-
rienții copii ai aceleiași naționalități, dar chiar dintre
diferitele naționalități; în acest stadiu cuvintele
cu semnificațiile lor sunt aceleași: *papa, mama,*
bau bau (canele). Acest fapt prezintă importanță
din punct de vedere biologic.

Stern face o clasare a cuvintelor pe vârste.
Deosebirea între interjecții și substantive poate
să se facă din punct de vedere gramatical și
din punct de vedere psihologic, însă aceasta
deosebire nu are temei să se facă în primele
stadii; diferența aceasta nu apare decât atunci,
când copilul a prins rolul simbolic al cuvintelor,
atunci se face în mintea lui o separație de con-
ținut al vorbelor, legându-se interjecțiile de stări
subiective (de afecte) iar substantivele de *obiecte*.

Și aici e de observat că primele lui substan-
tive sunt în legătură cu interesele lui, deci pri-
mul lui proces de simbolizare este susținut tot
de o lăture afectivă.

Cam pe la 1 an jumătate și mai târziu une
ori, încep abia simbolizările pe clase — o ten-
dență spre generalizare, dar și aceasta trece în-
tâi prin faza pluralizării; copilul începe să pri-
ceapă că mama este numai una, asemenea tata;
apoi cu lucrurile din casă, cari se repetă: far-
furie, ușa, scaun, ori paserile din curte, la fie-
care se oprește și întreabă numele luându-le pe
clase: toate farfuriile, toate scaunele, toate ușile
și abia pe la 2 ani ajunge la generalizare, să
distingă caracterul comun clasei, atunci începe
a spune singur propozițiuni; alții mai târziu.

Vorbirea apare atunci când copilul a trecut
și pragul înțelegerei cuvintelor; vreau să înțeleg
că aceleași cuvinte pe care le poate exprima
sunt și înțelese și nu numai exprimate papaga-
licește și în același timp toate cuvintele, pe cari
le pricepe să le și poată exprima, acest moment
în general apare pe la 3 ani.

Copilul în primele faze spune propozițiuni întregi printr'un singur cuvânt. Aceasta nu numai din incapacitatea lui de a stabili raporturi logice între cuvinte, dar și pentru că din mulțimea de cuvinte ce aude, numai unele trec pragul priceperii și acestea ajutate de gesturi. Aceasta aduce întârzierea în realizarea propozițiunilor. *Întârziere în realizarea propozițiunilor nu și în dezvoltarea limbajului*, căci, cum am spus, printr'o singură vorbă spune o propozițiune.

Aceasta e și părerea lui Meumann contra altor cercetători, cari susțineau că primele cuvinte ale copilului sunt caracterizări obiective, dar aceasta e o părere greșită; copilul începător în vorbire prin cuvinte izolate nu numește numai obiecte ci exprimă și stări sufletești, afecte. Conținutul propozițiunilor copilului, chiar a propozițiunilor de un cuvânt, nu este pur intelectual, nici pur afectiv-volițional, ci ambele conținuturi unite.

Până pe la 2 ani, copilul abia parvine să spue propozițiuni de două vorbe; pe la finele anului al doilea, începe a spune singur propozițiuni de mai multe vorbe; aici intervine altă dificultate; ordonarea cuvintelor, cu cât se împletesc, le ordonează mai greu. În ordonarea cuvintelor intervin cei doi factori: *spontaneitatea copilului și influența mediului: imitația*. Copilul așează vorbele după importanța în fapt: copilul nu va așeză fraza ca omul mare:

„Bibi a căzut jos din pat“ ci „Căzut din pat jos Bibi“. Pentru copil importanța n'o are subiectul ci faptul că a căzut. Acestea sunt cazurile în cari indicarea subiectului se înțelege dela sine. În cazurile unde nu se înțelege dela sine subiectul, el apară pe subiect și-l pune întâi. Al doilea mod de ordonare este după principiul concretizării: întâi cuvintele concrete, apoi cele abstracte, afară de cazurile în cari principiul dorinței încrucișează pe acel al concretizării, atunci copilul dă importanța cuvântului ce exprimă dorința.

De pe la 2 ani jumătate, din vorbirea copilului începe a se vedea clar progresul minții lui. Gândirea lui începe a uni fraze într'un tot; începe procesul integrațiunii și a diferențierii, pășește cu pași repezi spre generalizare, frazele lui încep a lua forma întrebătoare, iar cele mai grele sunt frazele convenționale (întrebătoare exclamative cu diferite tonuri). Unii copii totuși încep de timpuriu frazele întrebătoare, chiar odată cu învățarea numelui unui obiect pune și întrebarea: unde? Dar aceasta întrebare e în legătură tot cu o stare de afect: dorința *de a posedea*, nu o necesitate intelectuală: *de a ști unde*.

În orice caz studiul dezvoltării psihologice a copilului nu trebuie bazat pe cuvinte, ci pe propozițiuni.

Din cele văzute până aci, s'a putut vedea în ce strânsă legătură este gândirea cu vorbirea, cum dezvoltarea, desfășurarea uneia este paralelă cu a celeilalte și studiul evoluția vorbirei se desvelește evoluția gândirei.

În primul stadiul limba nu are un conținut intelectual ci numai senzații, necesități, jocuri cu laringele, deci manifestări de motricitate, asociații. Cu timpul, progresul merge spre intelectualizare. Cu înmulțirea cuvintelor capătă și ele o acceptare, iar cu creșterea experienței copilului prin influența mediului înconjurător, care se întâlnește cu factorul intern, care cere satisfacerea unei comunicări tot mai larg cu mediul înconjurător, cuvintele dela simple „reacțiuni“ devin „mijloace“ de a se înțelege, apoi dela funcțiunea de concepere trec la simbolizare.

Studiul limbii este de mare importanță în studiul gândirii și sunt mai multe metode de a studia limbajul copilului începând dela prima zi a vieții până la vârsta de școală tinându-se jurnale de toate cuvintele, pe cari le dau copiii.

Este greu însă de ținut aceste jurnale prin faptul că nu pot inspira încredere: multe faze pe cari copii le dă, pot fi simple repetări după ce le-a primit de-a gata dela altul, mai ales la vârsta fragedă când memoria e plastică și înregistrează ca un fonograf orice frază.

Alt metod ar fi ca într'un anumit timp să se înregistreze cuvintele copilului, dar acest metod prezintă neajunsul de a pierde cuvintele *unice*, pe cari în acel anumit timp nu le zice.

În școală iarăși se pot face monografiile, anchete. Englezii cu făcut multe monografiile asupra limbajului copiilor.

Stern ne dă interesantele monografii asupra copiilor săi.

S'ar mai putea face cercetări în școală, numărând în compozițiunile făcute de copii cât la sută sunt cuvinte de o categorie anumită. Ar fi interesant să se facă o asemenea cercetare începând cu copiii din clasa II-a primară și continuându-se cu primele trei clase secundare, după care vârstă limbajul ia forma definitivă și mai mult sau mai puțin comună tuturor adulților.

Vocabularul copilului are mai mult substantive și verbe și numai încetul cu încetul cu creșterea necesităților, el împinge mai departe analiza pentru a întrebuiță și alte categorii.

Stern în cartea lui face un diagram a categoriilor vorbirei după care se vede că la toți copiii în genere trece prin aceleași stadii: interjecții, substantive, verbe, urmează apoi mici propozițiuni și numai la stârșit când necesitatea de a stabili raporturi mai largi și mai subtile, cu progresul minții, apar conjugațiunile, adjectivele, adverbele.

Rezumând cele spuse până aci vedem, că:

Limbajul este un instrument al gândirei, funcțiunea vorbirei fiind de a exterioriza gândirea.

Prima manifestare ca început al limbajului este strigătul, care din *reacțiune*, prin intervenirea adultului, devine *mijloc*, apoi *simbol*; în fine propozițiunile.

Paralel cu limbajul evoluează gândirea. Una

pe alta se sprijină: copilul nu vorbește în adevăratul înțeles al cuvântului decât când începe a face abstracțiuni și generalizări și nu generalizează fără ajutorul vorbei.

Conținutul vorbelor în primele stadii este afectiv-volițional încetul cu încetul progresează spre intelectualizare: atunci când copilul a prins valoarea simbolică a cuvintelor și raporturile între elementele unui complex de reprezentări.

Studiind evoluția vorbirii atât înainte de vârsta de școală cât și în școală, s'ar ajunge la rezultate interesante în folosul psihologiei gândirii.

Maria Dobre.

Cătră secții.

Ne vedem constrânși din nou a face publice unele constatări dureroase esperiate până acum, în jurul apariției revistei noastre. Ingrijorați de viitorul acestui organ, singurul mijloc de a putea strânge rândurile răslețe ale învățătorilor români, am făcut un scrutinu amănunțit al fondului pentru editarea unui buletin oficios al „Asociației” noastre, cu alte cuvinte am căutat a constata câte abonamente s'au trimis din județe cassarului general. Și spre cea mai mare a noastră mirare ne-am convins că indolența fraților colegi — și-a ajuns apogeul. În județul Bihor trimitem regulat peste 200 numere din revista noastră — fără să se fi primit nici un filer. Ori poate abonamentele sunt incassate de cassierul județan, care încă nu le-a administrat? S'ar putea presupune o neglijență ca asta?

În județul Satumare trimitem câte 100 ex. din fiecare număr. Abonamente nu s'au incassat de loc. Județul Maramures primește regulat 108 exemplare din „Invățătorul”. Baniî poate zac în punga cutării cassar. În Târnava mare adresăm peste 100 exemplare. Și aci banii stau să se capitalizeze. Din județul Sibiu — nici un abonament. Ici-colea, cazuri sporadice, trimitte câte un abonament. Mulțimea primește revista și — tace.

Cam aceeaș situație la jud. Arad, Ciuc, Odorheui, Treiscaune, Turda—Arieș.

Unele județe au administrat sume bagatele cassarului central. Revista însă o primesc toți învățătorii județului. Așa p. ex. jud. Aiba de jos, a trimis 550 cor. iar revista să adresează în peste 80 comune. Jud. Sălaj a trimis total 330 cor., revista merge în 100 exemplar. Brașovul a trimis 160 cor., revista merge în peste 50 ex.

La locul de onoare așazăm jud. Făgăraș. Cu ordine complectă. Mai sunt și alte județe, cari își fac datoria.

Iată pe scurt situația. Noi aci ne luptăm cu greutatea materiale dat fiind că un număr al revistei ne consumă cu toate speșele, peste 3000 cor. în scumpetea acestor zile. Iar frații colegii — din afară nici habar n'au încasează și păs-

trează banii, ca să-i trimită când le vor veni la socoteală. Cei mai mulți să scuză cu aceea, că poșta nu primește bani. O credem, că în Coc — să zicem — nu primește, dar nu s'ar putea găsi vre'o modalitate? Aud?

Așteptăm ca cassarii județelor, cari au incassat abonamente să trimită sumele incassate fără amânare. Iar frații colegi, cari primesc revista fără să o fi achitat să binevoiască a trimite abonamentul direct cassarului central, ca să nu fim necesități să sistăm revista din pricina indolenții.

O rușine mai mare ca aceasta nu ne-am putea închipui.

Fiecare la datoria lui!

Redacția rev. „Invățătorul”.

La școală. *)

Românii, strămoșii noștri se ocupau cu munca câmpului și cu creșterea vitelor. Atât de drag le era ogorul, că la 1 Martie, când începea și anul cel nou la ei, cu toții eșeau la câmp îmbrăcați în haine curate și cel care trăgea prima brazdă era însuși Regele; urmau apoi căpeteniile poporului și'n urmă toți se apucau de muncă cu nădejde și încredere în Dzeu.

Ziua de 1 Martie era pentru ei zi de sărbătoare mare. Sărbătoarea muncii, a traiului îmbelșugat și fericit. Iar când dușmanul le călca ogorul, schimbau fierul plugului în paloș, iar aticul în săgeată sau buzdugan, în băliște chiar și vai de acela ce a îndrăsnit a le tulbura liniștea!

Noi, urmași neclintii ai vecilor Romani, am moștenit multe dela ei, mai ales obiceiurile, credința și vitejia. Ca și ei, la sărbători mari, îmbrăcați în haine curate, cu preotul în frunte, ne întrunim și aducem salut ogorului nostru de muncă, cerând mila și binecuvântarea Tatălui Ceresc asupra noastră și a muncii noastre. Și, ca să nu ne desmințim, să nu ne depărtăm de strămoșii noștri romani, așa au făcut și azi cu preotul și autoritățile în frunte, am implorat Pronia Divină să-și reverse darul și bunătățile sale sfinte peste ogorul nostru de muncă — mintea, să ni-o lumineze ca să putem învăța lucruri multe bune, frumoase și folositoare. Căci cu cât mintea unui om va fi mai luminată priu învățături frumoase și temeinice, cu atât traiul și existența lui e mai ușoară. Învățătura face ca ogorul celui ce a dobândit-o să-i producă de 10 ori mai mult decât a celui ce muncește cu palma. Ea dă posibilitate de traiu bun și mulțumitor și celui pe care Dzeu nu l-a înzestrat cu destulă putere fizică pentru munca câmpului. Cartea mângăe pe om, îi dă nădejde, curaj, îi agerește mintea și puterile. *Cartea-i aur!* Și cu drept cuvânt se numește omul știutor de carte

* Vorbire la inaugurarea școlii primare din Cluj Nr. 1.

„om cu 4 ochi“. căci vede, înțelege și știe mult, mai multe, decât omul fără carte. Toată știința de carte se poate câștiga numai la școală și prin școală. Iată dar de ce începerea școlii trebuie să o clasăm între sărbătorile cele mari ale națiunii, căci școala ne luminează mintea, ne face buni și temători de Dumnezeu, ne face fericiți. Căde-se dar, ca venind la ea, să venim în haină de sărbătoare, cu suflet curat și cu gând bun la învățătură.

Să nu uităm însă, că ori care instituțiune sau așezare omenească, școala își are legile și regulamentele ei, atât pentru școlari, cât și pentru părinții școlarilor și pentru învățători sau profesori.

Legea de căpetenie a unui școlar este să vie regulat la școală. Aci să fie bun cu colegii, să fie atent la explicațiile domnului învățător, să se silească din toate puterile a le pricepe, căci numai spre binele și folosul lui sunt spuse. Pe drum, ca și acasă să aibă o purtare frumoasă, căci atunci va fi iubit de părinți, de profesori, de oameni și chiar de Dumnezeu, căci Lui numai copiii buni îi plac.

Legea școlară obligă pe părinți să-și dea copiii la carte. Învățământul primar e obligator și gratuit pentru toți locuitorii țării. Țara le pune la dispoziție școală bună, frumoasă, igienică, învățători și material de școală. Ni-se cere să avem plăcere de carte și bunăvoință. Legea școlară pedepsește cu asprime pe cei ce se feresc de carte. Fraților, a trecut ca un vis urât vremea, când se zicea, „cum o trăit tata fără carte, voui putea trăi și eu, că nu putem fi toți domni!“

Azi, România-Mare, neamul nostru întregit, are nevoie de câți mai mulți oameni învățați. Bogățiile țării noastre sunt multe și mari și numai prin învățătură le putem exploata, le putem cultiva. Cultivarea acestor bogății ne aduce mulți bani, mult aur! Iată de ce am zis adineaori, că „cartea-i aur“. Aceste bogății ale țării noastre: pădurile ei, munții cei plini de aur, fier, cărbuni, sare, păcură, argint, etc. etc., pământul ei cel roditor în toate, și pentru care moșii și strămoșii noștri și-au vărsat sângele, numai ca să ni-l păstreze. Acest pământ bogat a atras asupra noastră puhoiul de dușmani, cari ne-au robii nu prin vitejia lor, ci prin intrigă și silă, viclene uneltiri, prin numărul lor mare, cu care s'au aruncat asupra noastră. Ei ne-au robii, ne-au stors de bogății, și-au răs de noi în mod nedemn. Cu banul nostru stors prin biruri grele și prin arendarea nemăsurată a celor ce vreau egalitate, fraternitate și drepturi pentru acest popor bun și liniștit, și-au zidit palate și școli pompoase, cu cari se mândreau în lume, fără să plece urechea la gemetele și trăsniile noastre, fără să se gândească că dreptatea nu pierde, ea ori cât de sugrumată e, cere răzbunare.

Acum, chiar când frații din Regat ne-au desrobii, ei, văzând că pierd Ardealul cu bogățiile lui, aleargă prin țări străine cu pungile pline cu

bani și stăruie să nu li-se ia acest pământ mănos și bogat, cu munți falnici și văi încântătoare, căci fără Ardeal ei sunt pierduți. Iată, dragii mei, cum se luptă străinii pentru a avea bogățiile țării noastre.

Dorobanțul Român, cu pumnul lui de fier și cu pieptul de oțel, în care are 7 vieți, le-a arătat că numai până acum le-a fost norocul să ne asuprească. Acum a răsărit și pentru Români soarele dreptății și al libertății. Acum Românul are putere, tărie de suflet și dor de învățătură. A lui e pământul acesta! A lui sunt și bogățiile lui. Să nu-l desmințim pe Dorobanțul Român! Să ne dăm copiii la carte! Căci cartea le va arăta și faptele vitejești și glorioase ale celor ce au luptat pentru întregirea neamului nostru. Ea va sădi în sufletul lor iubirea de neam, îndemnul la fapte vitejești ca cele dela Plevna, dela Grivița, dela Jiu, dela Oituz, Mărăști și Mărășești, ca cele dela Tisa. Cartea va face din copiii voștri, fraților, oameni cu inimă bună, gând curat, suflet mare și viteaz. Numai cartea a putut să creeze pe „Fecioara dela Jiu“, fată plină de avânt și dragoste de neam, care, văzându-și țara pustie de hordele dușmane, a îmbrăcat haina militară, a încins sabia și luând pușca în mână, a plecat să-și apere țara, luptând ca simplu soldat. Prin vitejia, priceperea și curajul ei, a înaintat din grad în grad până a ajuns locotenent. A murit în fruntea companiei sale la Mărășești, apărându-și țara și neamul, care, plin de recunoștință o slăvește ca pe o Matroană. Pe lângă acestea, cartea învățată cu temei dă aur în mâna copiilor noștri. La carte dar copii, ori peste câte nevoi am trece!

Așa să facem!

Așa să ne ajute Dumnezeu!

D. Hancu, dir. școl.

Frângurele.

Iubirea învățătorului este mai obiectivă decât a părinților.

*

Studiază copiii când se joacă. Jocul este peatra de încercare a sufletelor.

*

Știința nu este un mijloc de a-ți câștiga o viață fără griji.

*

Să primească învățătorul un așa salariu, ca un om modest să fie mulțumit, de va fi prea mare și cei nevrednici vor conta să ocupe această slujbă.

*

Sărac e acela care are lipsuri, nu acela care se lipsește.

*

Într'un timp tânăr să ai o inimă bătrână.

Principii conducătoare la alcătuirea programei școlii primare

Problema cea mai însemnată a unui stat modern este fără îndoială educația maseilor, educația poporului. Acesta educație se realizează în școala primară. De la caracterul moral, de la calitatea moravurilor, cunoștințelor, dexterităților obținute din partea viitorilor cetățeni depinde în cea mai mare parte soarta unei țări, soarta unui popor. Statele, cari au recunoscut acest adevăr, au și dat importanța cuvenită acestei probleme, punându-o pe planul prim al preocupărilor lor de toate zilele. Și astfel de state pentru a jungerea scopului bine determinat n'au cruțat nici o osteneală și nici o jertfă, atingând budgetul cultelor o terțialitate din întreg budgetul țării lor. (Statele unite.) Numai astfel ne putem explica și înțelege pe deplin progresul gigantic realizat în evoluția omeniei, piedestalul înalt de cultură și civilizație la care au ajuns unele state popoare sub toate raporturile fericite ale vieții lor, de unde privesc cu mândrie și încredere nețărmurită în viitor. Am putea zice cu drept cuvânt, ca astfel de popoare tocmai prin importanța ce au dat-o instrucției maseilor largi populare, au ajuns în toate privințele aproape de culmea perfecțiunii, au realizat idealul relativ omenesc, după care lumea aleargă înfrigurată și în calea căreia se ivesc pas de pas obstacole atât de mari și de numeroase.

Apera educației este o lucrare conștientă. Orice pas, orice mișcare, se face după anumite legi pozitive bine determinate, cristelizate în decursul veacurilor de către marii filozofi și cugețatori ai omeniei. Educatorul, la rândul său, pe lângă cultura sa profesională, trebuie să mai aibă și un plan bine determinat, o normă generală, după care are să purceadă în toate acțiunile sale ale vieții școlare. Nehotărârile, greșelile, oscilațiunile când în dreapta când în stânga, provenite din partea educatorilor, nu produc nici într'un singur ram al vieții sociale ravagii atât de însemnate în contra tinerimei școlare ca tocmai în educație.

Mijloacele, cari ne arată calea cum avem să realizăm educația rațională, sunt concretizate mai de aproape în programa școlară.

Aceasta programă după cum e evident, trebuie să cuprindă, atât ca principii generale, cât și ca îndrumări speciale întreaga sinteză a filosofiei omeniei și a pedagogiei generale. În aceasta programă trebuie să se concretizeze întreg trecutul, prezentul precum și viitorul nostru cu toate zbuciumările, visurile și aspirațiunile noastre de neam întindințe mari și nobile, cari așteaptă înfăptuire cu grabnică în viitor. Am putea zice, că programa școlară este busola, după care să se conducă, să se îndrepteze întreaga viață a unui popor conștiu de chemarea și de importanța sa în concertul celorlalte popoare civilizate pre-

cum și de locul și menirea ce are s'o ocupe în univers.

Recerințele mai însemnate ale unei programe metodice credem, că trebuie să fie următoarele :

1. *Programa școlară are să fie alcătuită conform firii copilărești, adică să se ia în considerare legile fundamentale ale psihologiei infantile (Pedologiei).*

2. *Programa școlară are să țină seamă între toate împrejurările de realitate.*

3. *Programa școlară are să țină la tot pasul cont de aspirațiunile neamului, precum și de împrejurările noastre specifice românești.*

Să luăm pe rând :

1). Cunoașterea psihologiei infantile (Pedologia) este pentru un factor primordial al școlii primare, pentru un educator, peatra din capul unghiului. A nu cunoaște legile fundamentale ale psihologiei infantile, înseamnă din capul locului negațiunea problemelor de educație, căci numai adevărurile cristalizate pe bază experimentală dau viață și putere unei instituții de educație, cum este școala primară. Numai rațiunea luminată prin experiențele de toate zilele va fi în stare să cunoască până la perfecțiune, că în fiecare caz special cum are să procedă, și ce are să facă.

Greșala din trecut a întregii noastre organizații școlare a constat în aceea, că centrul de preocupare a fost mai mult școala ori învățătorul și numai pe planul din urmă a fost, dacă a fost, copilul. De aici înainte aceasta greșală trebuie îndreptată așa, că centrul de atracțiune, sau mai bine zise de gravitațiune să devină însuși copilul, în jurul căruia să se învârtă toate celelalte preocupări de ordin educativ ale noastre.

Din cele espuse sub acest punct urmează în mod evident, că programa școlară are să se întemeieze pe bazele cele mai solide ale psihologiei infantile, precum și pe baza experiențelor bogate ale educatorilor. Ear ținând seamă de fenomenele vieții sufletești ale copiilor, cum sunt *mobilitatea, prisosul de energie*, în școala nouă educativă se va da teren larg *jocurilor libere*, cari au o înrăurire atât de mare asupra vieții lor sufletești; se va introduce în măsura recerută de exigențele vieții desemnului, *lucrul manual*, din care izvorește *activitatea spontană, munca*, care este izvorul tuturor bunătăților și a fericirii adevărate pe pământ.

2). O greșală mare a programelor școlare din trecut a fost fără îndoială aceea, că n'a ținut seamă de *realitate*. Acele programe — ne mai analizând cauzele — n'au fost adecvate nici organizațiunei noastre școlare, nici puterilor sufletești și nici împrejurărilor noastre specifice românești, sau cum am putea exprima prin un singur cuvânt: *mediului nostru*. Ele deci, au semănat de cele mai multe ori cu niște plante exotice, cari n'au putut, după cum e firesc, prinde rădăcini adânci pe plaiurile noastre și nici n'au putut aduce roadele așteptate. Ca orice lucrare fictivă, cu ajutorul lor nu s'a putut realiza rezultate te-

meinice și binecuvântate, practicându-se mai mult o muncă de cârpeală, de vecinică schimbare și oscilare, în rezultatele sale destul de efemere.

De aici urmează, că toată organizarea noastră școlară, indegetările de didactică generală, metodică specială și de îndrumări pedagogice superioare trebuie să țină seamă de *realitate*. A impune școlai, educatorului, elevului, precum și altori factori educativi și sociali lucruri, cari nu se potrivesc cu realitatea, este nu numai un lucru zădarnic, dar și păgubitor totodată, pentru că astfel de utopii duc o instituție la pierire și lumea în rătăcire. Iar scopul unui stat modern nu poate fi, sub nici un raport, de a alerga după chimere, de a produce iluziuni optice, ci a prezenta totdeauna lucrurile în lumina lor adevărată.

3. Acest postulat prinde, ca între toate împrejurările interesele mari, ale neamului nostru trebuie să prevaleze în educație. În decursul vitregității veacurilor, cari ne-au încătușat și ne-au apărât cu o putere grea, ca de plumb, cu deosebire am rămas îndărât, în cece privește educația noastră națională. Aceasta educație, care se alimentează prin anumite discipline și prin un plan bine determinat în școală, trebuie estinsă prin mijloace efective și în afară de școală, în viața noastră socială. Ca un fir roșu trebuie să străbată sentimentele naționale însufletele românești fără deosebire de etate, sex, sau poziție socială. Zilele mari, pe cari le străbatem pretind dela noi mai presus de toate o unire în cugete și simțiri. Și unirea acestor sentimente trebuie să fie expresia vie a măreților serbări naționale, de cea mai mare importanță în educație unde se manifesta în toată măreția sa în mod sporitan sufletul unui neam.

Tot în vederea educației naționale vom da importanța cuvenită excursiunilor școlare precum și vizitării muzeelor și altor monumente istorice și de artă, cari au darul de a deștepta și a alimenta mândria noastră națională de atâtea veacuri jignită și adormită.

Cuprinzând cele espuse într'o reprivire generală, le putem reasuma în următoarele:

Materia programei școlare trebuie să se acomodeze strict sufletului copilăresc. Prin urmare, orice materie abstractă trebuie înlocuită cu alta *reală*. Pe copil nu-l interesează lucrurile noastre, ci *viața* și tot ceia ce trăiește și se *mișcă* în jurul său. Pe el îl interesează animalele *vii* de pe lângă casa părintească; îl atrage câmpul cu *florile* și *alergarea după fluturi*; îl chiamă valea, sau bolta cu *peștii cei sprinteni*; îl ispitește pădurea cu *cântecul paserilor*, cu *murmurul apelor*, dar chiar și în sinul acestor medii, nu descrierile seci, ci viața cu manifestările ei discrete, tainice (biologia) este ceia ce interesează pe copil. Numai cunoașterea cât mai perfectă a tainelor naturii, dă vieții acesteia farmec și conținut.

Din țesătura acestor idei ar urma mai departe, că dintre facultățile intelectuale ale elevilor în locul memoriei, care se cultiva în trecut

până la extrem, se va pune de aici înainte mai mare pond pe cultivarea *inteligenței* și a *fantației*. Esperința de toate zilele ne arată, că pentru viață nu este important *modul*, cum reproduce cineva ideile, ci este neasămănat de mare preț *modul cum raționează* și mai ales cum știe să *aplice* ideile câștigate în viața de toate zilele (momentele etice-practice). De aceia în școala viitorului se va declara războiu formal *frazelor goale, formalizmului sec*, cu cari s'a făcut atâta paradă în școalele noastre în trecut, mai ales la științele istorice, unde se recerea să se pună cel mare pond tocmai pe rațiune.

În ce privește *direcția învățământului* în locul școlai vechi, instructive, se va întrouna școala nouă *educativă*; în locul școlai, care pretindea câștigarea alor cât mai multe cunoștințe, se va introduce o școală, care reclamă cât mai multe *dexterități*, în locul școlai, care era lipsită de viață, pasivă, vom întroduce o școală, în care totul e *viața* și se *mișcă*, o școală *activă* — *constructivă* — *edificatoare*.

Fiind vorba acum de punerea în aplicare a acestor principii la alcătuirea programei școlare, urmează dela sine, că aceasta trebuie să fie alcătuită strict după principiile de mai sus, acceptate de toate lumea pedagogică și cari din firea lucrurilor au sanse *sigure*, că prin punerea lor în practică se vor realiza în educația noastră populară roade mănoase și binecuvântate.

*

Aceste crâmpiele culese din domeniul practicei școlare nu au nici pe de parte pretenția de a fi spus tot ce trebuie luat în considerare la alcătuirea unei programe școlare metodice și sistematice, ceia ce nici nu ar încapa între cadrele strimte ale unui articol de revistă de cuprins atât de variat. Credem însă, că am săvârșit un bun serviciu arătând un mănunchiu de idei din o lature luminoasă a pedagogiei contemporane. Vor veni probabil alții, cari vor arăta alte părți necunoscute și așa din o fericită și armonică colaborare, — în virtutea legii de asociare și concentrare a puterilor, — se va întrupa o operă, cât se poate mai perfectă, pe care o dorim cu căldură și o așteptăm cu toții de atâta amar de vreme.

Iosif Stanca.

Frângurele.

Copilul să fie crescut pentru individualitatea lui, iar nu pentru interesul familiei.

*

Cercetările moderne experimentale în psihologie și pedagogie la noi Români, sunt foarte necesare, nu numai pentru ca să ne luăm partea noastră la elaborarea și crearea acestei științe universale ci pentru ca să putem stabili principiile noastre de viață specifică, ca popor, ca rassă.

Dr. V. Ghidonescu.

Poveste.

Intr'o zi Nicușor stătea cu tatăl său pe un trunchiu răsturnat în pădure. Tata încărcase o căruță de lemne și acum se odihnea pușintel. Deodată, văzură un iepure, cu urechile lăsate pe spate, fugea de rupea pământul. După ei, gata, gata să-l prindă, fugea un copoi.

— Tată, de ce fuge copoiul după iepuraș? — zise Nicușor.

— E poveste veche, copilul meu — răspuse tata.

Cândva, de mult, Ogarul-câne boeros, ținea cârciumă în margina pădurei. Drumeții, cari treceau pe acolo, se abăteau la cârciuma Ogarului și beau un pahar de vin vechiu, ori un păhărel de săcărică — curată, cum nu mai găsești astăzi pe la negustori.

Copoiul era servitor la Ogar-cârciumarul. El turna băutura în paharele mușteriiilor, spăla, mătura și curăța ciubotele stăpânului său.

Intr'o dimineață când tocmai Copoiul văcuise frumos ciubotele Ogarului, veni un iepuraș flămând și trudit și ceru să-i dea un sfert de vin

și 2 covrigi. După ce bău vinul, iepurele plăti și plecă.

Cârciumarul ceru servitorului, ciubotele să se încălze. Inzădar le căută copilul, că nu le găsi nicăiri. Atunci, Ogarul, cârciumarul zise: „Nimeni n'a fost aici dimineața aceasta — decât Epurele. El e hoțul. Să te duci, să-l aduci la mine să mi-l judec eu”.

Atunci Copoiul plecă prin pădure după Epure să-l aducă la Ogar, cârciumar. A fugit toată ziua cu limba scoasă și sara se întoarse prăpădit de oboseală, zicând că n'a fost chip să-l prindă că și Epurele fuge strașnic.

— „Nu vreau să știu nimic!” a strigat Ogarul. Mâne, des de dimineață să pleci iar și să nu vii fără Epure.

Iar a plecat copilul după Epure — care fuge de rupe pământul și pierde după câte o tufă, de îi e mai mare ciudă Copoiului — servitorul — că nu-l poate prinde.

De atunci, mereu fugărește Copoiul pe Epure, ca să-l aducă la Ogar să-l judece pentru ciubotele furate.

Cornelia Petrescu.

CRONICA

Memoriul Asociației. În numărul de față dăm în înțelegere Memoriul Asociației învățătorilor, adresat Resortului de Culte și Instrucțiune, privitor la revindicările învățătorimii române. Răspunsul urmează să-l dăm în numărul viitor — căci până în prezent nu ni-s'a înmănat, probabil pentru motivul, că la Resort s'a făcut nișică pauză din prilejul sărbătorilor. Sperăm că tot atunci vom putea da ceva pozitiv și cu privire la chestiunea „Casei învățătorilor” din Cluj, a cărei statute le-am înaintat spre aprobare, deodată cu Memoriul general.

Învățătorii și dl N. Iorga. Cu ocazia sărbătorii dlui N. Iorga, marele apostol al neamului românesc, din prilejul zilei onomastice, între alții a fost salutat și de învățătorii I. Mihalache cu următoarele cuvinte:

„Sînt în sufletul meu clipe de înălțare sufletească pe care le-am trăit numai în tranșee, când sub ploaia de foc ceteam „Neamul Românesc” și ne înălțam sufletele. Cu marea putere a spiritului Dv. a-ți întors pe învățătorii cari călcau pe cărări fermecătoare, dar primejdioase către drumurile cari au dus la înfăptuirea idealului nostru.

Corpul învățătorilor, în care voiu rămâne, vă consideră ca un prometeu al neamului românesc, care din înălțimile științei a smuls focul și prin învățătorii l-a răspândit în popor. El Vă mulțumește azi prin mine și Vă urează ani mulți”.

Congresul corpului didactic primar. În zilele de 10, 11, 12 Ianuarie st. n. odată cu adunările generale a

asociațiilor județene s'a ținut în vechiul regat congrese parțiale (pe județe) cu următorul program:

Unificarea și democratizarea învățământului primar.

1. Școli de stat ori confesionale? 2. Scopul școlii primare și obiectele de învățământ; 3. Distribuția materiei de învățământ pe clase ori pe divizii; 4. Cărțile didactice (sistemul de aprobare monopol libera concurență, etc.); 5. Recrutarea, înaintarea, titlul și salariul corpului didactic primar și al școalelor de aplicație. Studii universitare pentru învățători; 6. Participarea efectivă a învățătorilor la conducerea învățământului (în consilii pedagogice, comisiile pentru definitivat și înaintare consiliul general, consiliul permanent, consiliile de judecată, anchete disciplinare, etc.); 7. Participarea la conducerea Casei de credit și a Casei școalelor; 8. Recrutarea personalului de control didactic și disciplinar; 9. Întreținerea materială a școalelor primare (comitete sau eforii școlare comunale, județene și regionale); 10. Învățământul complementar, școlile de adulți, biblioteci și conferințe populare, etc.; 11. Propuneri de modificarea, statutelor asociații generale; 12. Rolul învățătorilor în cooperatie; 13. Drepturile politice ale învățătorilor; 14. Diverse propuneri.

Constituire. Societatea de lectură „Andrieu Șaguna” a școlii normale arch. din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1919—20 în ședința ținută sub presidiul dlui Dr. Vasile Stan director al școlii normale în modul următor: 1. Președinte: prof. Aurel Popoviciu. 2. Vicepreșe-

dinte: Șofron Vlad cl. VIII. 3. Not. I. și arhivar: Ioan Isacu cl. VIII. 4. Notar II.: Axente Tonuș cl. VI. 5. Cas-sar: Simeon Cloșan cl. VII. 6. Contrulor: Gheorghe Șfan cl. VI. 7. Bibliotecar: Mihail Grecu cl. VII. 8. Vicebiblio-tecar prov.: Matei Bălănoii cl. V. 9. Redactor: Vasile E. Costin cl. VIII. 10. Econom: Andreiu Cioran cl. VII. — Membrii în comisiunea literară: 1. Gheorghe Zemora cl. VIII. 2. Ioan Giurgiu cl. VIII. 3. Nicolae Bobeșiu cl. VII. 4. Nicolae Popoviciu cl. VII. 5. Cornel Stăngu cl. VI. 6. Ioana Răduțiu cl. VI. 7. Liviu Pascu cl. V. 8. Eleonora Suciu cl. V.

Secția județeană Alba-Iulia a „Asociației” învăță-torilor și-a ținut adunarea în 22 Ian. în Aiud. Așteptăm procesul verbal, pentruca să luăm cunoștință de hotărârile aduse.

Echouri. Zi de zi sosesc la redacția revistei noastre scrisori și telegrame de încurajare și nestrămutată credință față de noi, cei cari muncim din curată inimă pentru cauza învățătorilor români. Particulari ca și grupuri de colegi, cari urmăresc activitatea noastră dau expresie mulțumirii și recunoștinței sincere pentru stradania noastră constantă, cătră un mai frumos viitor al școlii și dascălului român. Deși nu avem obiceiul să așteptăm plocoane și preamări, atunci când nu ne facem decât datoria, totuși aceste manifestații spontane de simpatie și solidaritate — trec în socoteala răsplatei ce știe să dea o tagmă aceloră, cari muncesc pentru binele ei comun. Noi le mulțumim din inimă și dorim ca anul cel nou ce începem să desăvârșească toate aspirațiile învățătorilor, pentruca mulțumiți cu situația lor — să se dedice cu trup și suflet operei de întărire și consolidare a scumpei noastre patrii, mai ales acum, când ea are nevoie așa de mare de oameni conștienți și harnici.

Vorbirea d-lui I. Mihalache cu ocaziunea insta-lării la ministerul agriculturii. Prezența mea la conducerea acestui departament, în fruntea dv., — oameni cu o cultură și cu experiență superioară — o știu cu toții și o știu eu cel dintâi, se datorește unui concurs de împrejurări noi în țara noastră, împrejurări al căror instrument a trebuit să devin, — ceiace nu știți cu toții, — fără voia mea.

Trăim vremuri când lumea cere însetată dreptate, și când cu greu se poate stăpâni în alegerea mijloacelor.

Cu grele jertfe de sânge, neamul nostru și-a văzut visul împlinit. Patria, prin cel dintâi al ei parlament, își propune să răsplătească ca dreptate pe toți fiii ei buni și în deosebi pe țărănimea noastră, care a sângerat mai din greu, care a flămânzit și a însetat după dreptate veacuri întregi, având soarta lui Tantal din legendă, care a apărât țara în trecut, care i-a dat gloria dela 1917, care i-a dat mărirea și cinstea de azi.

Ca o garanție că parlamentul, Regele și guvernul sunt hotărâți să facă dreptate acestei țărâni și așa trebuie înțeleasă prezența unui fiu de țaran — care a rămas și va rămâne țaran în sufletul lui, în portul lui și în traiul lui, — în fruntea departamentului, care va înfăptui desrobirea economică a țărâniei.

Țin să se știe, că nu vin cu presentimente și pre-judecăți de clasă. Am făcut și fac politică, în deosebi a unei clase pentru că am convingerea că interesul social al acelei clase se confundă cu înseși marile interese supe-

rioare de stat, țărănimea constituind 80 la sută din populație, fiind creatoarea bogățiilor, purtătoarea sarcinilor grele ale bugetului în timp de pace și cea, care dă pe luptătorii de tranșee în vreme de războiu.

Voiu fi însă de partea oricui va dovedi că slujește interesele țării. Cea mai frățească tovarășie de muncă va fi îndreptariu tuturor pentru realizarea operei de dreptate socială și națională.

Persoanele sunt pentru împlinirea funcțiilor necesare și resping sistemul practicat de a se creia sulje pentru persoane. Tot favoritismul politic deci va dispărea și ori unde s'a creiat o subjă în aceste condiții va trebui să fie desființată fără milă.

Toți suntem slujitorii statului, concretizat prin cetățeni. Va trebui deci să vedem în fiecare cetățean, dacă nu numai decât pe stăpân, dar negreșit un frate al nostru și că-l tratăm asemenea. Să dispară biurocratismul care disprețuiește pe cel sărac, venit după nevoile lui. Să încetăm cu biurocratismul sectar și să începem munca nouă și spornică, prietenoasă care apropie și nu discreditează. Iar funcționarul corect, cinstit, om al datoriei, înțeleg să se bucure de tot respectul, de toată siguranța zilei de mâine și de toată răsplata, ca să poată trăi tihnit din slujbă.

Cu aceste dispoziții sufletești, vă rog, d-lor să-mi dați tot sprijinul pentru realizarea reformelor de dreptate socială și de purificare morală, pe care ni le cere vremea,

Veți avea în mine în locul suprafeței sociale și al unei pregătiri speciale veți avea sufletul pescarului din Evanghelic.

Noi așezăminte. în Turda s'a pus bază unui atelier de țesături și cusături românești sub conducerea dlui M. Găzdac, în scopul de a populariza industria de casă a femeii române. Înființarea cât mai grabnică de astfel de ateliere, mai ales în ținuturile copleșite de produsele veninoase ale streinilor, se impune ca o datorie națională.

Secțiile județene. Am cerut în circulara din numărul trecut, să se convoace de urgență secțiile județene pentru a se pronunța asupra chestiunilor dela ordinea zilei. Am și primit rapoarte din câteva județe, altele sunt convocate, dar foarte multe nu dau semn de viață. Ne adresăm din nou cătră toate secțiile, rugând pe frații colegi să nu-și uite de datorie, căci noi trebuie să cunoaștem dorințele mulțimii. În adunările secțiilor să se hotărască asupra convocării congresului și aceasta să se comunice secretarului general, pentruca comitetul resp. Consiliul general să poată lua de cu bună vreme măsurile necesare pentru convocare și pregătire.

Probleme actuale. Revista „Convorbiri literare” a d-lui profesor universitar Melchidini, pune următoarele întrebări asupra creșterii viitoare a popurului român:

1. Care vor fi roadele școlii din sate, dacă îngăduim mai departe să ajungă învățători chiar băetani cu câteva clase gimnaziale ori profesionale și cu un slab pospau de pedagogie?

2. Poate fi pregătit învățătorul la oraș, ori școlile normale trebuiesc așezate în mijlocul țărâniei, la sate?

3. Poate fi pregătit preotul de sat, în orașe, ori trebuie și el crescut în mijlocul popurului pe care îl va păstori?

4. Trebuie să creștem pe învățători și preoți cu totul despărțiți, ori e mai bine să-i ținem împreună 4 ani de

zile (școala pregătitoare) ca să nu se mai disprețuiască și învățământul.

5. E sau nu o datorie a învățătorului să ducă copiii la biserică?

Și dacă da, nu e bine ca coral și cântăreții de azi fără nici-o pregătire să fie înlocuiți prin învățatori carora să li se dea în școala normală pregătirea muzicală cuvenită?

6. E bine ca învățatorii să se bizue numai pe leafa Statului, ori să dezvoltăm eforturile (cu veniturile prevăzute în legea din 1918), așa ca școlile cu venituri mai mari să poată avea învățatori mulți și plătiți cu salarii îndesulătoare, spre a-i scăpa de orice ocupații străine de școală?

Școala normală și seminarul fiind școli de elită, nu e necesar ca profesorii lor să fie pregătiți într'un seminar normal superior, care să deschidă normaliştilor și seminariştilor calea spre studii de nivel universitar, și-apoi să-i întoarcă pedagogi deplinși în mijlocul sătenilor, profesori la școlile normale și seminariile din sate, precum și la gimnaziile sătești?

„Răsaritul.”

Din vorbirea de program a guvernului condus de dl Vajda-Voevod reținem punctele privitoare la școală și biserică. Iată-le:

1. Intensificarea și unificarea învățământului primar și întregirea lui cu un învățământ de continuare profesională.

2. Măsuri împotriva analfabetismului.

3. Dezvoltarea învățământului profesional prin crearea de școli practice agricole și industriale ale căror program de organizare și acțiune să fie strâns legat de viața practică.

4. Naționalizarea școlii, în deosebi a școlii secundare, ținându-se seama de drepturile minorităților.

5. Dezvoltarea învățământului normal. (Aplauze.)

6. Organizarea autonomă a universităților.

7. Organizarea autonomă a bisericilor.

Jocul miresei pentru orfelinatul învățătorilor. Cu caziunea cununiei colegului Alex. Duvica din Ighiu, la invitația dir. școl. de acolo Ioan Cetean, la jocul miresei au încasat în total 585 cor. pentru orfelinatul învățătorilor români. Iată și acesta un bun mijloc de a ne veni noi în ajutorul nostru.

Colecționare. Resortul Cultelor face apel către toți învățătorii români ca să fixeze pe note cântecelor naționale, bocete, colinzi și alte bucăți muzicale, pe cari să le trimită fără amânare Resortului prin Revizoratele școlare. Indemnăm și noi pe frații colegi să înțeleagă rostul acestui apel adunând tot ce cred că poate contribui la ridicarea și colecționarea muzicii noastre populare.

Școală și biserică. În Zlatna, la stăruința d-lui Petru Ștefan dir. școl. s'a pus bază unei cantine școlare pentru crearea ajutorării copiilor săraci — precum și a celor din școală, cari locuind la depărtări considerabile — nu au nici un venit decât odată la zi până la școală. Acest fapt este un exemplu de îndemn pentru toți frații învățatori, mai ales cei din țările noastre, unde prin înființarea acestor cantine școlare — pot câștiga poporul pentru școală

Asociațiunea pentru literatura română. Cea mai veche instituție românească pentru cultura poporului român din Transilvania, și-a ținut adunarea generală — după un restimp îndelungat la 10 și 11 Ianuarie a c. în Sibiu, luând parte și un număr de bărbați însemnați din vechiul regal în frunte cu marele apostol al rededeptării naționale dl N. Iorga. În aceste ședințe s'a adus hofărări însemnate cu privire la reluarea activității acestei vechi societăți culturale. Cu ocazia acestor serbări sora mai bătrână a fost salutată de reprezentantul surorii mai tinere, care este „Asociația învățătorilor români”, făcându-se declarațiuni solemne că învățătorii români, precum în trecut, cu atât mai mult în viitor doresc și voesc să-și ia parte din munca pentru luminarea și cultura poporului nostru ca o datorie morală afară de activitatea oficială. Ținem deci de datoria noastră a face apel călduros către toți învățătorii români — ca să îmbrățișeze cu căldură toate problemele Asociațiunii pentru cultura poporului nostru, asigurându-și cineasta cuvenită între celelalte clase — prin muncă desinteresată. S'a ales comitetul nou în frunte cu d. A. Bârsan. Cu o decepție mai mult însă pentru noi. Nici un nume de învățător în acest comitet nou.

Reforme. Ocupându-se de chestiunea reformei bisericesti, ce se impune în urma unirii, ziarul „Viitorul” din București spune următoarele:

„Realizarea unității de astăzi, prin investirea Mitropolitului Miron Cristea ca păstor sufletesc al tuturor Românilor, are totodată și frumusețea simbolică a unei biruințe naționale.

Cu atât mai mult se impune astăzi o organizare deplină și temeinică a bisericii românești.

Necesitatea unei puternice transformări este justificată nu numai prin urmările firești ale unirii, dar și prin noul spirit al vremilor din urmă, care nu poate trece peste organizația bisericăască fără să-i imprime un nou impuls de democratizare și adaptare la viața modernă a patriei reîntregite.

*Ca cea mai înopotată dinire toate organizațiile noastre de stat și rămasă încă pe baze oligarhice,** biserica noastră trebuie să se prefacă nu numai în formă, dar și în fond, începând prin a admite participarea tuturor slujbașilor altarului și tuturor închinătorilor la statornicirea noilor ei posturi.

O încercare de reformă și o întinerire a principiilor de bază ale bisericii, a fost prevăzută și realizată peste munți de mitropolitul Andrei Saguna, după care întreaga masă a credincioșilor are cuvânt în organizarea așezământului bisericesc.

Democratizarea bisericii se impune deci: adaptarea acestui așezământ național la nevoile vremii și ale țării pare astăzi axiomatică. Va trebui să se lege biserica mai mult de sufletul neamului, de masa mare și de nevoile credincioșilor care să aibă rolul lor definit în conducerea instituției, va trebui să se reducă pe cât posibil formalismul reprezentativ, care stăvilește aspirațiile către culmile morale.”

* Subinierea e a noastră.

Unificarea învățământului primar.

Scrisoarea dlui dep. Teodor Bucurescu.

Suntem în pragul așezării temeliei legii școlare în România-mare. Școala românească a croit cu educația zilnică drumul României-mari. Școala românească primară de azi și mâine, cu spiritul ei educativ va trebui să formeze unificarea suflătoasă a României-mari.¹

Dl ministru al cultelor și instrucțiunii publice dorește să asculte glasul și părerea fiecărui învățător român, — care vrea să spuie o vorbă bună, sau un gând curat, — la legea școlară primară care se va face.

Pentruca materialul să poată fi studiat la ministerii și în secții din încredințarea dlui ministru de culte și instrucțiune publică — rog pe toți frații colegi și domni învățători să trimită la adresa subscrisului:

1. Toate propunerile și proiectele de legi școlare, cu cari cred dâșii să servească la compunerea legii școlare în lucrare pentru unificarea învățământului dela Nistru până la Tisa.

2. Învățătorii confesionali să-mi trimită toate plângerile cari le-au avut cu oficiul și salariul la careva autoritate confesională, descriind faptele și incidentele.

Toate memoriile cari s'au făcut cândva cu adausul și complexul de fapte logice și adevărate, rog să mi-se trimită, — ca lumină să se facă!

Cei ce vor ceti aceste șire, să spuie și altora despre aceasta, — ca să nu rămâie un suflet, care ar dori să spuie ceva, fără să aibe ocazia.

Rapoartele să mi-se trimită cât mai grabnic, București, Hotel Astoria 41.

Teodor Bucurescu, învățător-deputat.

POȘTA REDACȚIEI

Mai multora. Articolele primite în Numerele ce vor urma.

Dlul P. în C. Articolul, în tonul ce păstrezi nu poate vedea lumina zilei. Ne-ar plăcea ca frații învățători să păstreze calmul convenit în articolul ce ne trimit, să dea serisului lor nota obiectivității, iar justificarea dezideratelor ce le ridică să fie susținută cu puterea argumentelor serioase. În acest chip ne vom putea impune lumii — nu altfel.

A apărut

GRAMATICA ROMÂNĂ

pentru școlii unghurești cl. I., II. și III.

Aprobat de Consiliu Dirigent Cel mai bun op. de felul, acesta costă

15 Lei, 1'50 Lei

Se află la Alex. ANC.

Tipografia Librăria

Alexandru Anca Alexandru Anca

Cluj, str. Deák Ferenc Nr. 14. Fondată în anul 1908. Execută ziare, reviste, tot felul de cărți, anuale didactice, bilanțuri, afișe, note, anunțuri, bilete și tot felul de tabele, etc. Toate produsele tipografice se tipăresc cu cele mai moderne caractere de litere și prețuri moderate. Comandele se execută grabnic.

Cluj, Piața Regele Matia, Nr. 32. Fondată în anul 1908. Mare depozit de cărți bisericești și școlare, cu propria editură cărți din toate ramurile literaturii române. Cele mai noi produse literare apărute în decursul războiului. Tot ce a apărut până acum în România veche. Are tot soiul de recvizite de scris și de școală.